ԱՐՁԱԳԱՆՔ

ՈՒՄՈՒՐԸ ՏԻՆԻՑ

ՎԷ ԻՆՄԻՑԷ ՎԷ ՓՕԼԻԹԻԳԻՑԷՑԷ ՏԱՒՐ ՂԱԶԷԹԱՑ Ս. ՏՂԻ

Աւետաբեր հէր սայր կիւնիւ ընդր օրուընուր։ Սէնէլիայի փէշին 1 ½ վէ ալիր այլդր ¾ մէճիտիյէ, վէ նուսխէսի 30 փարայա տրուր։ Ղազէթայա տէրճ իչիւն կէօնտէրիլէճ թահրիրաթ վէ ապօնէ եազըլմագ իչիւն մէքթուպ վէ ադրէս իսթանպօլտա Ամէրիգան խանընտա Մր. Կրին իսմինէ գէօնտէրիլիր։ Յայտ։

ԱԽԱՏԻՊ։ ԻՍԹԱՆՊՕԼ. ՄԱՅԻՍ 31. 1881. Ն՝. 22

ՄԷՎԱՏՏԸ ՄԻՆՏԷՐԻՉ

Միգիտ քէլամլար ։— Ձէրհ օլունմազ հագիգաթլար ։— Թէֆիր ։— Մուհապիրէրիմիզէ ճէվապ ։— Իլան ։— Ֆաթօտտան պիր մէքթուպ ։— Ատանատան պիր մէքթուպ ։— Օրուր ։— Ա յնթապտա վագի Հաիկ Ինճիլի քիլիսէսինին 1880 սէնէսի բաիօրթօսը ։ — Ա յնթապ Հայիկ քիլիսէսի չօպանընըն գրտաթ էյլէտիյի բաիօրթօնըն սուբէնի ։— Փօլիթիգա հաճատիսի։ — Մալիյէ վէ Ծիւճճարիյէ ։

ՄԻՒՖԻՏ ՓԷԼԱՄԱԼԱՐ

ՎԱԳԹԻՅԼԷ տինտաղ պիր Ֆրանթիայի չէօյլէ ատմիշ տիր. «Տուալարընըն պաղընը միւսթէճաղ գէլընմատրդը խայրւը օլտուդունու պիր չօդ սէնէլիք թէճրիւպէ իլէ պիլտիմ»

Դաահիմ Եունան Ֆիլօսոֆլարընտան Պղատոն չէօյլէ ատմիշ տիր. « Զօճուդլարընն գիհնի աղդը տար օլան չիչէ կիսպէ տիր. էյէր պիրսէն տօլտուրմադ խոթէրսէն, չօդ չէյ տիչլարը ատօքիւլիւր, լաքին ուսուլ իլէ վէ եավաչ եավաչ տօլտուրմադ խոթէրսէն, գօլայճա տօլար ։

Սաաաէթ մէննէ պէնդէր ։ Օնու աղար աղար թօփլայընդ հէր կիւն եէմէլի տիր ։ Ծագլանմազ, պիր եէրտէ ատէրանպար էտիլէմէզ, վէ օնու թօփլամադ իչիւն ուղաղա կիթմէյէ տախի. հաճէթ եօգ սուր, դիրա սաաաէթ կէօքսէն խանէլէրիմիզէ, վէ ալէյհտուսա գալդըրիմիզէ եաղար ։

Պիր ատմ քէնահ սալահընա նամընդ կիւվէնէպիլիր ։ Քէնահ սալահընա կիւվէնմէք պիր ատմին քէնահ քէօյ կէսինէ սըղընմասընա պէնդէր ։ Եէրէ սէրիւսէ պիլէ, քէօյլիէսի իւսթմէ տէյիլ ալթտա գալըր ։ Լաքին պէօյիւք պիր գայա եախօտ ուլու պիր աղաճ սայէսինէ սըղընտա, կիւնէչին հէյրաէթինտէն մահֆուդ գալըր ։ Պէօյլէճէ ատէմլէրին ճիւմլէ խայր ամէլլէրի նաֆիյէ տիրլէր, վէ հալընըդ Ֆրիատտա քէնահ իսմի իլէ Ալլահա թէվէքքիւլ էտէնլէրի խէյտա էթմէյէ գաահիր տիր ։

ՃԷՐՀ ՕՂՈՒՆՄԱԶ ՀԱԳԻԳԱԹԼԱՐ

ՍԻՒԱՍ, ՃԷՎԱՊ ԹԷՐԹԻՊԻՆՏԷ

8.

Ինան

Ս. Ա.Ֆքամը գաթի վէ նաֆիյէ վէ տախմի օլան գանունուն ճան իւզէրինէ տախի հիւքմի վ՚ծ մը ։

Ճ. Շիւպհէսիզ վար սըր. ինսանըն ախլագի վէ րուհանի թապիաթը քէնտինէ միւնասիպ օլան վէ նուֆուզու թէէսիրինտէն ադտա օլմայագճաղը պիր գանուն հիւքմի թահթընտա սըր ։

Ս. Պու գանունուն նէ՞ թէէսիրի վար սըր ։

Ճ. Էյէր պիր տաէմ պու գանունուն ահքամընա միւթէաթթիմ օլտուդունու, իթթաաթընա միւքեաֆաթէն հիւանի ախլագտա վէ րուհանիճէ թէէրագդի եախպ մէսաւա օլսուր. ամմա էյէր օլ գանուն ահքամընա իթթաաթ էթմէկսէ, տաէմի իթթաաթընա միւճաղաթէն ախլագդի ֆէսատտա վէ րուհանի մէղէլլէթէ տուչար օլտուպ սատաէթտէն մահրում օլսուր ։

Ս. Պու գանուն նէ՞ իլէ թանըլըր ։

Ճ. Պու գանունուն ահքամը էտախյէ վէ մահիմմէսի ինսանըն տէրտինինտէ էօյլէ եէրլէշմիշ տիր քի հէր քէս օլ ահքամա իթթաաթ էթմէյէ պօրճլու օլտուդունու թանըր վէ իթտաիդ էտէր ։ Իպլէհ վէ տիվանէ օլմայան ատմ էյի իլէ քէօթիւ արաալընտա ֆարդ պուլունտուդունու վէ քէնահինին էյիյէ իթթիպտա, վէ քէօթիւտէն իճթինապ էթմէյէ պօրճլու օլտուդունու թանըր ։

Ս. Էյիյի մէ քէօթիւյիւ թային ու թէշխիս խուսուսունտա ինսանլար արաընտա միւպայէնէթի էֆքեար եօգ մու տուր ։

Ճ. Էվէթէ, չօդ խուսուստա միւպայէնէթի վար սըր, լաքին պու միւպայէնէթի էֆքեար պաղը խուսուսի ճիհէթլէրտէն նէշէթի էտէր ։ Ինսանլարտա էֆալ ու հարէքեաթը ախլագդիյէ հուսուսի կէթիրէն պիր թաղըմ ախլագի մէյիլլէր վէ արզուլար վար սըր, վէ ինսանլըղընը զայպ էթմէտիքճէ ինսան օլ մէյլ վէ արզուլարտան պաղըլըրընդն էյի վէ պաղըլարընդն քէօթիւ օլտուդունու մութլագա թանըյըպ թէֆրիդ էտէր։ Ատաէթթի թանըմագ ինսան իչիւն թապիի պիր սըֆաթ սըր ։ Էն էտնտա վէ վահչի օլան քիմսէ պիլէ պիր զուրմ կէօրտիւքտէ զալըմին հագդ-սըղընդընը հիսո էտէր վէ թանըր, վէ էյիլիք կէօրտիւքտէ էյիլիք էտէն հագդրնտա քէնահ դալդընտա մէճպուրիյէթ տուչար ։ Էյիլիյէ պէտէլ քէմիլիք էթմէք վէ մուհապպէթ եէրինէ պուղ ու ատաէթ կէօթէրմէք գասպիհ օլտուդունու հէր քէս թաատիդ էտէր ։ Զալըմընը պիլէ պաշգալարատան զուրմ կէօրտիւքէրինտէ հիսաէթէ կէլիրլէր, վէ քէնահ էթտիքլէրինին զուրմ օլմատըղընը կէօթէրմէք իչիւն սէպէպլէր կէօթէրմէյէ չալըշըրլար ։ Քէնահ իսթիյար վալիաէյհլէրինի գաթլ էտէն փուռթփէրէթօվլէր պու զուրմա իրթիքապ էթմէմէլէրինէ փէտաե վէ վալիտէյէրինի աճըրպգլարընը սէպէպ կէօթէրմէյէրինէ ։ Եվլատլարընը գաթլ էտէն փուռթփէրէթօվլէր տախի քէնահինէ գաթլ օլմատըղընը կէօթէրմէք իչիւն էօնմէգ էտէն պաղը դուստուրլարընը պէհանէ էտէրէք թէպրիյէ զիմմէթէ չալըշըր ։ Պէօյլէճէ նանքէօրլուդուն էյի պիր սըֆաթ օլտուդունու կէօթէրմէյէ տէյիլ, անճագ էյիլիք էտէնին ֆիյիլ ֆիլհագիգա էյիլիք սայըլմատըղընը վէ պինտէն ալէյհ թէչէքքիւրէ լարդ օլմատըղընը կէօթէրմէյէ չալըշըր ։

Ս. Վ՚ծտան նէ՞ սիր ։

Ճ. Վ՚ծտան ինսան րուհունուն մահտուս պիր դուվվէթի սիր քի ատէմի էյի օլտուդունու պիլմէյի չէյի իճրայէ վէ քէօթիւ օլտուդունու պիր սիյի չէյտէն իճթինապ էթմէյէ թէշվիգ էտէր ։ Իճրա օլունան պիր իշ էյի օլտուդու թաղտիրտէ վ՚ծտան օ. իչի իթտահին էտէր, վէ քէօթիւ օլտուդու թաղտիրտէ թաղպիհ էտէր։

Ս. Վ՚ծտան հէր պիր ինսանտա վա՞ր մը սըր ։

Ճ. Վ՚ծտան ինսանըն ֆէսատա օղրտանագտան էվվէլքի թապիաթընըն պիր ճիւզի սիր ։ Բէտտա եա գապուլ իչիւն պիր քիմսէյէ թէքլիֆ օլունան պիր իշ էյի օլտուդու թաղտիրտէ օ. քիմսէ քէնահ աէրունինտէն, կէօյա «Պունու գապուլ էթմէյի իմ» տէյիւ պիր սէս իշիտիր ։ Ինսան էյի օլանը եափմագտա քէնահինտէ պիր մէճպուրիյէթ տուչար ։ Ֆագաթ պու տուչդու քէօթիւ հալա ու հէվէսէ մաղլուպ օլտպիլիր, վէ նիհայէթի վ՚ծտանըն սէսի իչտիրմէզ աէրէճէյէ կէլիր ։ վ՚ծտան թէրպիյէսիզ վէ սուի ախլագ սահիպի օլան սիյէէրին չօճուգլարընտա վէ.ք նագիս սիր, պու իսէ կիւնահընն մուղիրր պիր նէթիճէսի սիր ։

Ս. Կիւնահ նէ՞ սիր ։

Ճ. Կիւնահ գավանինի ախլագիյէյ հուսուսունու թէճամիւղ էթմէք սիր ։

Ս. Գավանինի ախլագիյէյ իթթաաթ էթմէքտէն նէ՞ սէմէրէ հասըլ օլուր ։

Ճ. Էյէր պիր տաէմ քէնահինին օլ գավանինէ իթթաաթ էթմէյէ պօրճլու օլտուդու տուչդուտունա թէվֆիգ հասէքէթ եաէրէք էյի տէյիւ պիլտիյի չէյի իճրա եաէրսէ, վիճտան օնտա քէնահ հիւանի բիղտաընը կէօթէրիր, տաէմին տէրտունին տէ գավի պիր իթմինան վէ տիմ պիր ինպիստա հասըլ օլուր ։ Օնտան սոնկրա տաէմ էյի վէ տօղրտունուն արգտասընտան կիթմէյէ գուվվէթ ալըր, բուհանի տուրէթտէ թէչրադդի եաէր, հինտլարընն, մէչէքլէրին վէ հաթթա Ալլահընն նաղտարընտա մադպուլ վէ մէմտուհ օլուր, վէ ադրպէթի խայր օլտաղընտա էմին օլտպիլիր։

Ս. Կիւնահտանն նէ՞ նէթիճէ չէգտար։

Ճ. Պիր տաէմ քէնահինին գավանինի ախլագիյէյ իթթաաթ էթմէյէ պօրճլու օլտուդու տուչդուտունա իթթիպտա էթմէյիպ գաատէն կիւնահ իչէրսէ հուտուտունու թէճամիւղ էթտիյի ախլագի գանուն օլ տաէմի տէմիր պիր պաղու իլէ թուրթար, վէ ճէղտի սէղտաընը վէրիր ։ Պէօյլէ պիր տաէմ էյիյի հինթհտաղ վէ իճրա էթմէյէ օլտուդու թաղտիրտէ նահիլ օլտպիլէճէյի հալտէ պուլունմադըդտան մտաա կիւնահը իչէմէզդէն էվվէլքի հալինտէ տախի տէյիլ տիր ։ Մահքումիյէթ իլտաը օնուն գալպինտէ իճրտի հիւքմ էտէր ։ Գապահամիլը օլտուդունու տիւշինէրէք քէնահ նաղտարընտա իթթիպտարտան տիւշէր, վէ պաշգալարա կէօրիւնմէքտէն գաչընըր ։ Բէօթիւ պիլտիյի պիր իշի իլէ իճրա եաէն պիր չօճուգա նէ՞ հէյսէթթի պիր հալ կէլիր ։ Քէնահինի պաշգալարընն նաղտարընտա կիւլէմէյէ նամընդ չալըշըր ։ Տաատէթ ու բահաթընը նամընդ զայպ էտէր ։ Էյէրթէվէպ իլէ կիւնահընը իդրար էտիպ ատֆվա նամ օլմազտա, քէնահ ախլագի թապիաթընտա իրտա էթմէյիյի զարար կիթմէթիքճէ արթտը, պաշգա թէճրիւպէլէրէ դօլայճա մաղլուպ օլուր, վիճտանընըն թաղիր ու թէքմիլինտէն գաըրթուլմադ իչիւն թէպրիյէյի զիմմէթէ չալըշըր, պաշգալարա խօշ կէօրիւնմէք իչիւն հադիգաթը նագդ եախօտ թաղեիր էտէր, հիսո էթմէյիյի նամուսսուլղուղ ունութմադ իչիւն քէնահինի տահտ զիյատէ գայտորզըզտ վէրիր, կիթմէթիքճէ ֆէսատտ աէնիզինին տիպինէ չէօքէր, կիւնահ իչէմէք ծնտ իքինճի պիր թապիաթ օլուր, վիճտանընըն սէսինի կիթմէթիքճէ տահտ զիյատէ պօզար, պէչքի կիւնահը քէնահինէ պիր էյլէնճէ է-

տէր, մէ՛ նիհայէթ քէօթիւլիւյէ, «Սէն պէնիմ նասիպիմ սին» տէր: Պու կիտիշլէ պաղիրէթ կէօզիւ դարըրը, կիւնահը մուճիպ օլան աղրաղ ու չէհալաթը քէսպի դուվվէթ էտիպ զալիմ օլունմաղ պիր հալէ կէլիր, Ալլահ իլէ միւշարէքէթէ զայրի մուդթէտիր օլտուղու մէ հայաթ մէ հէր նէվ մուհասէնաթըն պիրիճիք մէնպայի օլան Զաթը ճէլիլ իլէ միւնասէպէթի դալմադըղը իչիւն րուհանի էօմր նիմէթլէրինի դաղուլ էթմէյէ խաթիտասը դալմաղ, րուհանի մատտէլէր հադդընտա թէհամմիւլ մէ տիդդաթ իլէ տիւշիւնմէք խաթէմէզ, մուդատտէս մէ տաիր Ալլահ մէ րուհի ճէզա կիպի քէնտինէ տէհշէթ մէրէճէք օլան մատտէլէրին զիքրինտէն պիլէ խուքէր, մէ քէնտինի տիւննեայի մէ ֆանի զէվդ ու սէֆալարա վէրիր: Էյէր իլմ ու մարիֆէթի սէվէն պիր քիմսէ իսէ, ալէմի թապիիյի թէտդիք էտէր մէ դավանինի թապիիյէ հադդընտա ֆիքր իօրար, լաքին նիյէթ ու մէրամը Ալլահ իօդ օլտուղունու իսպաթ, Ալլահ կիւնահ իչիւն տաէմէ ճէզա վէրմէտիյինի կէօսթէրմէք տիր: Պէօյլէ պիր քիմսէ խօտպին, հասուտ, միւթէքէպպիր, հախիխ չան մէ քին ու ղարազ սահիպի օլուր մէ պու քէօթիւ խույլարը խիւզիւրտէն տէնի մէ բէպիլ օլուր: Տախմա րահաթսըզ մէ պիհուզուր տուր, մէ հիչ պիր ճիսմանի նիմէթ օնուն դալպինի խօշնուտ էտէմէզ: Օնուն ախլադընտա պիր ինթիզամսըզլըդ վար տըր քի օնու պու տիւնիատա սէֆիլ մէ րահաթսըզ էտէր, մէ միւսթադպէլտէ տէհշէթլի պիր հալէ տուշար օլաճաղընը շիմտիտէն օնա խապէր վէրիր: Էօյլէ պիր տաէմին տախիլի նասիպի կիւնահըն վէրտիյի իւճրէթ օլան էօլիւմ տիւր: Րօմ. Զ. 23 այէթէ միւրաճաաթ օլունա:

ԹԷՖՍԻՐ

4.

«Պու սըրր պէօյիւք տիր, լաքին պէն Քրիստոս մէ քիլիսէ հաքքընտա սէօյլէյօրըմ: Լաքին սիզտէն հէր պիրի քէնտի զէվճէսինի քէնտի նէֆսի կիպի սէվսին, զէվճէ տախի քէնտի զէվճինէ հիւրմէթ էթսին (Էֆ. Ե. 32, 33):

Փօղոս րէսուլ պունտան էվվէլքի այէթլէրտէ զէվճ իլէ զէվճէնին միւնասէպաթընտան մէ վազիֆէլէրինտէն պահս էտիպ, Ցիսուսուն քիլիսէյէ օլան մուհապպէթինի զէվճին զէվճէսինէ օլան մուհապպէթինէ, քէզալիք քիլիսէնին Քրիստոսա օլան մուհապպէթինի զէվճէնին զէվճինէ օլան մուհապպէթինէ պայար մէ էօրնէք կէօսթէրմիշ տիր: Րէսուլ զէվճ իլէ զէվճէնին իրթիպաթը մուդատտէս պիր իրթիպաթ օլուպ մուհապպէթ մէ դուսուսիյէթ վահիտէթը տէյիւ հըֆզ օլունմասը լազըմ օլտուղունու իշար էտէյօր: Քրիստոսուն քէնտի քիլիսէսինէ կէօսթէրտիյի կիպի զէվճ տախի քէնտի զէվճէսինէ սատադաթ մէ հիւրմէթ ու թէվազու մէ սապր ու թէհամմիւլ մէ ֆէտաքեարլըդ կէօսթէրմէլի տիր. չիւնքի քիլիսէ էնճամընտա պիր կէլին կիպի (Վահ. ԺԹ. 7, 8) Քրիստոսուն հուզուրունտա թադտիմ օլունաճաղտըր իչիւն Քրիստոսուն ինայէթիյլէ իզզէթլի, մուդատտէս, մէ լէքէսիզ օլմասը լազըմ օլտուղու կիպի զէվճէ տախի զէվճի իլէ օլան միւնասէպաթընտա իզզէթլի, մուդատտէս մէ լէքէսիզ օլաճաղտըր իչիւն պուլունաքի սըֆաթլար իլէ մութթասըֆ օլմասը լազըմ տըր:

Այէթ 26տա «սու իլէ եըդգանմագտա» քէլամը իլէ իհթիմալ քի Եզեկ. ԼԶ. 25-27 այէթլէրտէ օլտուղու կիպի րուհանի թահարէթի կէօսթէրէն մաֆթիւլ խիա օլունույօր.

«Վէ իւզէրինիզէ փաք սու սէրփէճէյիմ, սիզ տախի թահիր օլաճագսընըզ. սիզի նափաքլըղլարընըզտան մէ փութլարընըզտան ճիւմլէսինտէն թաթհիր էտէճէյիմ. Վէ սիզէ եէնի քալպ մէրէճէյիմ մէ տէրունինիզէ րուհը ճէտիտ գօյաճաղըմ, մէ ճիսմինիզտէն թաշ կիպի օլան գալպի չըգարըպ սիզէ էթտէն պիր գալպ մէրէճէյիմ. Վէ տէրունինիզէ Րուհըմը գօյաճաղըմ, մէ սիզի գավանինիմտէ սիւլուք էթտիրէճէյիմ, մէ ահքեամըմը հըֆզ էտիպ անլէր իլէ ամիլ օլաճագսընըզ:» Լաքին Պօղոս րէսուլըն սու իլէ եըդգանմագ թապիրիյէ իշար էթտիյի րուհանի թահարէթ Քրիստոսուն Ցովհ. ԺԷ. 17 այէթտէ թալիմ էթտիյի իւզրէ անճագ Ալլահըն «քէլամը իլէ» իճրա օլունուր:

28-31 այէթլէրտէ րէսուլ զէվճին քէնտի զէվճէսինի սէվմէսինէ պաշգա սէպէպ օլարագ զէվճ իլէ զէվճէ արասընտա պուլունուր հիքմէթ նէվինտէն օլան իթթիհատը կէօսթէրիր: Զէվճ զէվճէսինի քէնտի վիւճուտի կիպի սէվմէլի տիր, զիրա զէվճէ զէվճին պիր նըսֆը տըր: Հէր տաէմ վիւճուտինի սէվիպ օնու իճիթմէք իսթէմէտիյի, պիլաքիս վիւճուտինին դավվէթ մէ րահաթընը արադըղը կիպի զէվճէսինին տախի սաատէթ ու իսթիրահաթընը արամալը տըր: Քրիստոս իլէ քիլիսէ արասընտա պուլունան րուհանի իթթիհատ զէվճ իլէ զէվճէ արասընտա պուլունմասը վաճիպ օլան իթթիհատա էօրնէք տիր: Էյէր պիզ Քրիստոսուն զէվճէսի իսէք, «անըն թէնինտէն մէ քէմիքլէրինտէն օլարագ, վիւճուտինին աղասը իզ:» Ալլահ էօյլէ էմր ու թէրթիպ էթմիշ տիր քի տաէմ քէնտի փէտէր մէ վալիտէսինի թէրք էտիպ, զէվճէսինէ միւլասըգ օլարագ իքիսի «էտ վիւճուտ» օլունսուն: Զէվճ մէ զէվճէ իթթիհատը իլէ Քրիստոս մէ քիլիսէ իթթիհատը արասընտա պիր միւշապէհէթ օլսա, պու միւշապէհէթ իդրաքեան իլէ օլան իթթիհատը մուհիմմ գըլար, մէ զէվճատէն մէ զէվճէտէն Քրիստոս իլէ քիլիսէ արասընտա օլան մուհապպէթ մէ իթթիհատ կիպի մուհապպէթ մէ իթթիհատ թալէպ էտէր:

Րէսուլըն գավլինճէ «Պու սըրր պէօյիւք տիր,» (այէթ 32): Էյէր րէսուլ պու սէօզտէն հէման սօնրա, «լաքին պէն Քրիստոս հաքքընտա սէօյլէյօրըմ» տէմէսէ իտի, պիզ «պու» քէլիմէսինի տօղրուտան տօղրույա զէվճ իլէ զէվճէնին իթթիհատընա իշարէթ տէյէ էսպիլիր իտիք: Լաքին պուրատա սըրր քէլիմէսի իլէ Քրիստոս մէ քիլիսէ արասընտաքի միւնասէպէթ իշար էտիլմիշ օլանմալըտըր, մէ րէսուլ պու միւնասէպէթի զէվճ իլէ զէվճէ արասընտա պուլունմասը մաթլուպ օլան միւնասէպէթէ պայար մէ էօրնէք կէօսթէրիր: Պու էճիլտէն տիր քի 33 այէթտէ էվվէլքի տէտիքլէրինի թէքրար իչիւն շու նասիհաթը իլավէ էտէր: «Լաքին սիզտէն հէր պիրի քէնտի զէվճէսինի հէման քէնտի նէֆսի կիպի սէվսին», նասըլ քի Քրիստոս քիլիսէյի սէվտի, «զէվճէ տախի քէնտի զէվճինէ հիւրմէթ էթսին», նասըլ քի Քրիստոսուն հագգըղը քիլիսէսի Քրիստոսա հիւրմէթ էտէր:

Զէվճ մէ զէվճէ պէօյլէ մուհապպէթլէ եաշասալըքլարը խանէ նէ՛ մէսուտ պիր խանէ տիր: Հէր խանէտէ զէվճ մէ զէվճէ պէօյլէ եաշասալար, տիւնեա նէ՛ մէսուտ օլաճագ իտի: Ինճիլ զէմինի խանէլէրի սէմավի մէսքէնլէրա միւմասիլ գըլմագ իլէ պիզէ նէ՛ պիւյիւք նիմէթ պախշ էտէյօր:

ՄՈՒԽՊԻՐԼԷՐԻՄԻԶԷ ՃԷՎԱՊ

Եօզկատ. Գ. Ց: Մայիս 18/30 Թարիխլիյէ պիր պուլըգ Անկէլիաֆօրօս ըսմարլատընըզ, մէ պիզ սըփարըշընըզը հէման իճրա էյլէտիք: Օնտան մաատա պուլըգ Անկէլիաֆօրօս իչիւն սիզտէն պաշգա էմր ալմատըգ:

Էտիրնէ. Խ. Ց. Գ: Ուզուն քէօփրիւ իչիւն ըսմարլատըղընըզ զազէթա մայիս 17տէ կէօնտէրիլտի:

ԻԼԱՆ

Պունտան 16 սէնէ ագտէմ Իսթանպօլտա կէլմիշ մէ օրատան միսիօնէր էֆէնտիլէր մասիթասիյլէ Մէրզիֆունտա վագի իլմի իլահի մէտրէսէսինէ կէօնտէրիլմիշ միւտէթի թահսիլիյէսինի թէքմիլ էթմիշ օլան իքի կէօզտէն ալիլ Երզնկահլը Պար. Ցարութիւն Ցովսէփեան ալթը սէնէտէն պէրու իշսիզ օլուպ Երզնկահտա, Թրապզօնտա մէ Մէրզիֆունտա զիւրուրէթլէ կէչինմիշ, մէ շիմտի զէվճէսի մէ իւչ նէֆէր չօճուգլարը իլէ Գայսէրիյէյէ կէլմիշ օլարագ հիչ պիր թարաֆտան մէտատը թէսայիւշի օլմատըղընտան մէրգում ամա քէնտինի թանըյան տօստլարը մէ չէֆգաթլու Քրիսթիյանլարըն խանէլէրինէ միւհթաճ խալինի իլան, մէ խանէ կէօնտէրմէք իսթէյէնլէրին մէրգումա տաէմա նամընա օլարագ Գայսէրիյէյէ մէ սաիր մահալլէրտէ միսիօնէր էֆէնտիլէրէ կէօնտէրմէլէրինի րիճա էտէրիզ:

ՅԱԿՈԲ Պ. ԱՊԱՃԵԱՆ

ՖԱԹՍԱՏԱՆ ՊԻՐ ՄԷՔԹՈՒՊ

Պունտան տէօրթ կիւն էվվէլ Իւննա գարիյէլէրի Էրմէնի սէքէնէսինտէն պազըլարը Րուսիայա հիճրէթ էթմէյէ հազըրլանմըշ օլուպ կէմիլէրէ պինէճէքլէրի սըրատա հիւքիւմէթ թարաֆընտան զապթըյէլէր եէթիշիպ հիճրէթ էթմէք սէվտասընտա օլանլարը թութմուշլար տըր: Պունլար մահպուս իքէն էօթէտէ Ֆէնարը Էրմէնիլէրինտէն թագրիպէն 15 խանէ խալգը պիր գայըղա պինիպ Րուսիայա կիթմիշլէր տիր: Պատէհու իւչ մուննար գարիյէսի սաքինլէրինտէն պազը Էրմէնիլէր տախի քէնտի էվլէրինտէն չըգըպ խալը քէնարընտա տօղրու կէլիր իքէն, էօնլէրինէ պիր թագըմ կիւրճի մուհաճիրլէր չըգարագ հիճրէթ էթմէք իսթէյէն Էրմէնիլէրէ ինսաֆսըզճա թէճաւիզ մէ իշքէնճէ էթտիքտէն սօնրա համպարճում նամ պիր տաէմի էօլտիւրմիւշլէր, մէ պիր չօճ էշեա ալըպ գաչըրմըշլար: Հիւքիւմէթ պու քէյֆիյէթի իշիթտիքտէ Էրմէնիլէր իւզէրինէ մէմուրլար չըգարտը, մէ օնլարը հիճրէթտէն մէն էթտի: Լաքին Իւննա մէ Ֆաթսա գազալարընտա օլան Էրմէնիլէրին ֆիքրի Րուսիայա հիճրէթ էթմէք տիր, զիրա պուրատա կիւրճի մուհաճիրլէր եիւզիւնտէն չէքտիքլէրի զուլմ ու զըյան տիլ իլէ թարիֆ օլունմազ տէրէճէտէ տիր: Հէմ տէ պու մուհաճիրլէր եալընըզ Քրիսթիյանլարա տէյիլ, Միւսլիմանլարա տախի թէսալլուտ էտիպ էհալինի տամալթէն հէր սընըֆըն խալ ու րահաթընը սէլպ էթմիշլէր տիր:

ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ Ս. ՔԱՐՍԵՂԵԱՆ

Ֆաթսա, մայիս 4/16, 1881

ԱՏԱՆԱՏԱՆ ՊԻՐ ՄԷՔԹՈՒՊ

Մարաշըն ճէնուպի ղարպի ճիհէթինտէ թագրիպէն 14 սաաթ պուտ մէսաֆէտէ վագի Պաղչէ նամ գարիյէյէ եագըն պիր մահալտէ եէտի նէֆէր Չէրքէզլէր փիր սիլահ մէ սիւվարի օլարագ տար պիր եէրտէ Մարաշտան պուրայա կէլմէք իւզրէ օլան պիր գաչ եօլճուլարըմըզ իւզէրինէ հիւճում իլէ օնլարը սօյմուշլար տըր: Մէզքիւր եօլճուլարըն պիրի Ամէրիգա միսիօնէրլէրինտէն Մր. Մօնթկօմրի տիր, պիր տիկէրի տէ պիր գաչ այտան պէրու Մարաշտա միւսաֆիր օլուպ պու թարաֆտան կէչիպ վաթանընա կիթմէք նիյէթի իլէ եօլա չըգմըշ օլան Ամէրիգալը Մր. Սթիվըն նամ պիր կէնճ տիր քի պու ֆէլաքէթէ օղրայարագ հէր շէյինի զայ էյլէտիքլէրինտէն մէյուսիյէթլէ Մարաշա կէրի տէօնմէյէ մէճպուր օլմուշ տուր: Եօլճուլարըն պիր տիկէրի տէ Ատանա վալիսի Պար. Աւետիս Տէր Կարապետեան օլուպ պիր աղ չապալատըղը իչիւն պիր գաչ գամչը եէմիշ տիր: Եօլճուլարըն պազըլարը Մր. Մօնթկօմրինին խըզմէթքեարը, Մարաշտան պէրապէր ալտըղլարը պիր զապթիյէ մէ պիր տէ գաթըրճը օլուպ, պունլար տախի սօյուլմուշլար: Պէօյլէ չագըլլէր եօլճուլարըն ըթլարընը, պիր գաչ թանէ սիլահլարընը, սաաթլարընը, եանլարընտա պուլունան աքչէլէրինի, սէնէտ մէճլիս օլմալարը միւնասէպէթիյլէ եանլարընտա պուլունան տէֆթէրլէրինի, մէ էշեաի սաիրէտէն հէր պէյէնտիքլէրինի սէչիպ ալմըշլար: Իւզէրլէրինտէքի էսվապտան պիլէ միւնասիպ սայտըգլարընը սօյուպ ալըրգատան սօնրա, սայքի չըպլագ, եալըն այագ մէ եայան պիր հալտէ օնլարը պրագըպ մէմուրինի հիւքիւմէթէ պիլտիրմա սուրէթտէ սէօյլէպ սալըվէրտէն սօնրա կիթմիշլէր: Հէր գայպըն միգտարը 165 լիրա գատար հիսապ օլունույօր:

Վագա պէօյլէ պիր վագըանըն զուհուրունէ սէպէպ էթմէքտէ իսէք տէ, եօլճուլարըմըզա միւճաւէզէ պիր զըյան խասըլ էթմէյէրէք սալիմէն պուրայա վարըլ օլտուգլարը իչիւն չօգ սէվինմէլի իզ, մէ Ատանա վալիսի Ալի Պէյին միւսթա հազրէթլէրի պու էշգըյանըն աթըզ ու կիրիֆթ մէ թէէտիպի մէ զայիաթը մէզքիւրէնին թազմինի պապընտա միւմքին մէրթէպէ սայ ու հիմմէթ էտէճէքլէրինի մէմուլ էտէրիզ: Մէմլէքէթին հէր թարաֆընտա էհալինին սաատէթի հալինի խըլալ էթմէքտէ օլան Չէրքէզլէրին շիմտիյէ գատար ճէզասըզ պըրագըլտըգլարը իչիւն թէէսսիւֆ էտէրիզ:

Գ. Կ. ՑԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

Ատանա, մայիս 13, 1881

ՕՐՈՒԼ

Օրուլ գարիյէսի Այնթապըն շարգ ճիհէթինտէ 18 միլ մէսաֆէտէ վագի պաղըը պաղչէլի պիր գարիյէ տիր: Մէվգիի կիւզէլ մէ հավասը լաթիֆ տիր, պաղլը մահսուլու ինճիր մէ զէյթուն, պուղտայ մէ Մըսըր տարըսը տըր: Պու գարիյէնին Միւսլիման մէ Քրիսթիյան 200 խանէ սէքէնէսի վար տըր, մէ պունլարըն էքսէրի Լուսաւորչական տըրլար: Մուգտէմ սահիպ օլանլարըն խաքէլէրի քէնտի միւլքլէրինին հասըլաթընտան տըր: Միւլքլէրի օլմայանլար տախի կիւնտէլիք իլէ իշլէյէրէք խարճլէրինի չըգարըրլար: Պուրատա Լուսաւորչական պիրատէրլէրիմիզին քէրփիճտէն ինշա օլունմուշ պիր քիլիսէսի վար տըր, ֆագաթ գափալը տըր, չիւնքի նէ գահանալարը մէ նէ տէ վարժապետլէրի վար տըր: Պունտան իքի սէնէ էվվէլ խըրսըզլար պու քիլիսէյի տէկիլ կիւմիւշ ալանլէրինի կէօթիւրտիւլէր, մէ քէօյլիւլէրին րիվայէթինէ կէօրէ խըրսըզլարըն կէօթիւրտիւքլէրի էշեա 10,000 ղուրուշ գըյմէթինտէ իմիշ: Պու խըրսըզլարըն քիմլէր օլտուղունու աղ չօգ պիլիյօրլար իսէ տէ, տավալարընա դադգըմադա ճէսարէթ էտէմէյօրլար, զիրա խըրսըզլարըն ճէզասը լայըգընճա վէրիլմէյիպ օնլար պիր եօլ իլէ գուրթուլուրլարսա, անճա պէօյլէ զարար էտէճէքլէրի պէյանտէն միւսթաղնի տիր:

Պուրատա Ինճիլ էվ էյի վագըթտան պէրու վազ օլունուր իտի, ֆագաթ ումումիյէթլէ գատար սէմէրէ կէօրիւլմէտի, մէ պուրատա օլան Փրօթէսթանթ ճէմաաթը պէք ֆագիր օլտուգլարընտան վաիզ մաաշընը մաքսուսէն պիր միգտար աքչէ մէրէմէտիքլէրի իչիւն պիր գաչ սէնէտէն պէրու վաիզ կէօնտէրիլմէտի: Կէչէն 1880 սէնէսինին յուլիս այընտա ֆագիր լէթլու Միս Փրօգթօր Այնթապտաքի կէճէլի կիւնտիւզլիւ գըզ մէքթէպինտէն իքի վարժուհի կէօնտէրտի, մէ օնլար պուրայա կէլիպ մէքթէպին միւտտէթի թաթիլիյէսի օլան իւչ այ զարֆընտա պիր մէքթէպ աչըպ չալըշտըլար: Պունտան մաատա կէրէք Միս Փրօգթօր մէ կէրէք

Այնթապցոց մուգիմ տիրոյեթըլու Մր. Թրոպրիճ վէ Մր. Ֆուլըր էֆէնտիլէր Օրուլլուլարա շարքնթլի տավրանըգլարը վէ պիր միգտար ագչէ տախի վարգ իչին վէրտիքլէրի հալտէ տահմի պիր վարգ կէօնտէրէճէքլէրինի վաատ էթտիլէր։ Պունուն իւզէրինէ Օրուլլուլար 400 ղուրուշ ագչէ նագտէն թէէտիյէ էթտիլէր, վէ շիմտի պուրատա պիր վարգ օլուպ Բապպըն ինայէթիյլէ իշ իլէրի կիտէյօր։ Շիմտի պուրատա 48 նուֆուսու հավի օն իքի խանէ Փրօթէսթանթ վար տըր։ Պունլարտան օգումագ պիլէնլէր 24 տիր, քիլիսէ ազալարը 3, վէ վարգա կէլէնլէրին վասաթ միգտարը 60 նուֆուս, կիրակի մէքթէպինէ կէլէնլէրին վասաթ միգտարը 30, վէ մէքթէպտէ օգույան չօճուգլարըն միգտարը 20 տիր։ Պուրատա չալըշան վարգ հէմ վաղ էտէր, հէմ տէ մէքթէպէ պագար։ Ճէմաաթ հէր նէ գատար ազ վէ փագիր իսէ տէ, էրինէ նըաֆը օգումագ պիլիր։

Պու սէնէ տախի ապրիլ 9տա Այնթապըն Հայիկ Ինճիլի քիլիսէսի չօպանը Պատ. Գրիգոր իլէ Մր. Ֆուլըր պուրայա կէլտիլէր, ճէմաաթ իլէ գօնուշարագ 3 էրքէք վէ իւչ գատընը քիլիսէ ազալըղընա շայէսթէ պուլտ, ապրիլ օնտա քիլիսէյէ մունդամիմ օլմալարընա գարար վէրտիլէր, վէ պու գարարըն իճրա օլունմասը միւնասէպէթի իլէ 3 օհլուխն տախի վաֆթիզ օլունտու, վէ խայլը ճէմաաթ հազըր պուլունարագ աչաի Բապպընի այինի իճրա օլունտու։ Շիմտի Օրուլտա օլան Ինճիլի ճէմաաթտա քիլիսէ ազալարը ալթը գատըն վէ իւչ էրքէք տիրլէր։ Պուրատա Լուսաւորչական պիրատէրլէրիմիզտէն էփ էյի քիմսէլէր Ինճիլի տինլէմէյէ կէլիրլէր, չէօյլէ քի պու կիւնլէրտէ վուգու պուլան պիր նիքեահ բէսմինտէ եիւզ գատար էրքէք վէ գատըն միւթէմատի հազըր պուլունտուլար։

Խիտի ճէմի Բրիսթիյանլարըն տուալարը իլէ պուրատա Բապպըն իշի թէրագգի էտէճէյինէ խամիտվարըզ։

ՈՒՐՖԱԼԸ ՅԱԿՈԲ ՇԱՏԱՐԵԱՆ

Օրուլ, ապրիլ 30, 1881

ԱՅՆԹԱՊՏԱ ՎԱԳԻ ՀԱՅԻԿ ԻՆՃԻԼԻ ՔԻԼԻՍԷԱՍԻՆԻՆ 1880 ՍԷՆԷՍԻ ՌԱՓՈՐԹՈՍԸ

Պու սէնէ իճրա էտիլէն նիքեահ	15
» » » » վաֆթիզ	66
Վէֆիյաթ 4 գարը ազա, 1 էրքէք ազա, 3 պէօյիւք գարը, 5 էրքէք, 16 չօճուգ օլարագ	29
Քիլիսէյէ գապուլ օլունան ազա, 28ի գարը վէ 18ի էրքէք օլարագ	46
Իւչ տէֆա թէֆթիշէ, պիր գաչ տէֆա տա զուհուրաթ օլարագ աչաի Բապպընի իճրա օլունմուշ տըր։	
Թէրպիյէտէն թախլիյէ օլունանլար, 5ի էրքէք վէ 4իւ գարը օլարագ	9
Հալա թէրպիյէ թահթընտա գալանլար, 7սի էրքէք վէ 4իւ գարը օլարագ	11
Քիլիսէտէն գաթ օլունան	1
Ասէր քիլիսէլէրէ նագլ օլունանլար, 9ու գարը վէ 5ի էրքէք օլարագ	14
Քիլիսէնին հէփ ազասը, 18ի խարիճտէ վէ 186սը պուրատա օլարագ 204 էրքէք, վէ 22սի խարիճտէ 253իւ պուրատա օլարագ 275 գարը. ճէման	479
Ճէմաաթըմըզըն ֆամիլեա սայըսը, 19ու խարիճտէ վէ 371ի պուրատա օլարագ	390
Ճէմաաթըմըզըն նուֆուսու, 887սի էրքէք վէ 878ի գարը օլարագ ճէման	1,765
Մէքթէպլէրիմիզին սայըսը, 2սի ալտի, 1ի օրթա, 1ի տախի խատատիյէ օլարագ	4
Մէքթէպ չօճուգլարը	200
Չօճուգլարըն կիրակի մէքթէպի	2
Շագիրտլէրին սայըսը օղլան վէ գըզ	130
Կիրակի մէքթէպինտէ սընըֆ վէ խօճալարը	40
Կիրակի մէքթէպինէ տէվամ էտէն չօճուգլար	750

Ռուհանի Վէրկի

	Ղուրուշ
Ֆուգարայա	3,819
Էյթամ մէքթէպինէ	1,300
Խասթախանէյէ	104¼
Ասյաչը սանտըգլարընա	103
Խօճա Ծրճինին ֆուգարայա վէրտիյի էգմէք	2,400
Չօպան մաաշըսինէ	6,600
Խօճալարա	4,500
Քիլիսէնին մէսարիֆաթը	1,200
Մէքթէպ պինասընա	12,000
Լուսաւորիչ չիրքէթինէ	858
Գասըրգարտան եէթիմլէրէ	500
Պար. Ատուր Թարաֆընտան մինպէր ինշասընա	700
ճէման	34,084¼

ԵՐԷՑ Գ. ԳՐԻԳՈՐ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

Այնթապ, ապրիլ 20, 1881

ԱՅՆԹԱՊ ՀԱՅԻԿ ՔԻԼԻՍԷՍԻ ՉՕՊԱՆԸՆԸՆ ԳՐԱԱԹ ԷՅԼԷՏԻՅԻ ՌԱՓՕՐԹՕՆԸՆ ՍՈՒՐԷԹԻ

Ա. Պու եիրմի պէշ սէնէ զարֆընտա կիրակի մէքթէպլէրիմիզ մունթազամ պիր հալ քէսպ էթտի։ Մուգատտէմա կիրակի մէքթէպի եէրինէ չօճուգլար ճէմ օլուպ իլահի վէ տէրսլէր էզբէրլէրլէր իտի. Մուալլիմլէրին պու ուսուլ պէօյիւքլէրէ տախի մագպուլ կէօրիւնմէքլէ շիմտիքի կիպի մունթազամ սուրէթտէ օլարագ կիրակի մէքթէպիմիզ իճրա օլունտու։

Բ. Միսաթէմիլէրիմիզ թէքէմմիւլ էթտի։ Ֆագիլէթլու միսիօնէրլէր իլէ եէրլի վարգ վէ պիրատէրլէրին սայ ու ղայրէթլէրի սայէսինտէ սալըգա սայըտա ազ օլան ճէմաաթըմըզ կիւն պէ կիւն թէզէյիւտ էտէրէք, պազըլարը շիւպէլէրէ թագսիմ օլունտուլար։ Պիզիմ Հայիկ քիլիսէմիզ պու գապիլտէն օլարագ, 1866նըն նըսֆընտա այրըլտը։

Գ. Պու միւտտէթ զարֆընտա Իթթիհատ տահրիսինտէ եիրմիտէն զիյատէ Ինճիլի քիլիսէլէր թէշքիլ օլունտու։

Դ. Խըրիստիյանլըգըն ատէտի արթտը։ Իշպու Հայիկ քիլիսէսի 1868 վէ 69 սէնէլէրինտէ ինշա օլունտու։ (Միսիօնէր պիր ֆուրսաթ տուշուրէրէք պու պապտէ Աւետաբեր վասըթասըյլէ մալումաթը մուֆասսալա վէրմէք էմէլինտէյիզ։)

Ե. Մէքթէպլէրիմիզ ինթիզամ պուլուպ թէրագգի էյլէտի։

1856նըն սօնունա տօղրու Պար. Ալէքսան Պէշճեան Պէյէք մէքթէպինտէն կէլիպ պուրատա պիր պիր մէքթէպ թէէսիս էյլէտի։

Պատ. Մր. Գօֆինկին ղայրէթիյլէ սայի մէքթէպլէրիմիզին ատէտի արթտը։

Միս. Փրօքթըրըն Ամէրիգատան թէշրիֆիյլէ գըզլար մէտրէսէսի թէշքիլ օլունտու։

Մարաշտա պիր իլմի իլահի մէտրէսէսի քիւշատ օլունուպ, Պար. Ալիքսանըն օրայա նագլ էթմէսիյլէ խայլի իշէր կէօրիւլտիւ։

1870տէ Ուրֆատա թէճէմմիւ էտէն Իթթիհատ մէճլիսինտէ պիր գօլէճ քիւշատը թէսավվուր էտիլիպ պու թէսավվուր միէյտանա կէլիպ կէօթիւրիւլտիւ, վէ չէնտ սէնէ մուգատտէմ Այնթապտա թէէսիս գըլընան Մէրքէզի Թիւրքիա գօլէճի տախի պու միւտտէթին մուհաէնէթընտան ատա օլունմալը տըր։

Խայլը սէնէլէր Մարաշտա տէվամ էտէրէք պու սօն վագըթլարտա Հաճընէ նագլ օլունան գըզլար խատայէ մէքթէպի տախի պիր չօգ մուհաէնէթ իլէրի կէթիրմիշ տիր։

Զ. 1867նին ապրիլինտէ իւք տէֆա օլարագ Կիլիկիա Իթթիհատը թէճէմմիւ էթմիշտիր քիլիսէլէրիմիզ պու եիւզտէն ազիմ նիմէթ ու պէրէքեաթա նայիլ օլտուլար։

Է. Իշթիրաքաթըմըզը տօլտուրաճագ տէրէճէտէ տէյիլ իսէ տէ, էվվէլքինէ գըյասէն Մարաշ իլմի իլահի մէտրէսէսի վէ Իթթիհատըն մուավէնէթիյլէ շիմտի տահա զիյատէ խօճա, վարգ վէ չօպանլար մէյտանա կէլմիշ տիր։

Ը. Ռուհանի վէրկիլէր թէզայիւտ էթմիշ տիր։

Պիր վագըթ Այնթապ Բրիսթիյան գատընլարը Օրուլ գարյէսի, վէ պիր միւտտէթ կեասւր տաղը թարաֆլարընա վաիզլէր իրսալինէ հիմմէթ էթտիլէր։

Մարաշտա Հոգեւորական չիրքէթի չօգտան պաշլամըշ, վէ հալա տէվամ էթմէքտէ տիր։

Իթթիհատ աղասը արասընտա Ճանմիւրմէր չիրքէթի իհտաս օլունարագ, պու չիրքէթ պիր վագըթ Ջէօքմէրզիմէնէ վաիզ իրսալ էյլէտի։

Այնթապտա չէնտ սէնէտէն պէրու Լուսաւորիչ չիրքէթի թէշքիլ օլունուպ, հալա Ջէօքմէրզիմէնի էյէ ալըշ իշլէյօր։

Այնթապտա էյթամ մէքթէպի թէէսիս օլունուպ, պու ուղուրտա մէքթէպի մէզքիւր մէճլիսինին կէրէք պուրատա, կէրէք սայիր մահալլէրտէ պուլունան ազասը ֆէվգէլատէ հիմմէթլէ ճէհտ էտէյօրլար։

Այնթապ ճէմաաթը գօլէճին ինշասընա 160,000 ղուրուշ վէրտիքլէրի կիպի, նիչէ քիլիսէլէր տախի պէօյլէ խայրը մագսատլէրէ մէմուլին ղայրի սուրէթլէ սախավէթ իպրազ էթմէքտէ տիրլէր։

Թագրիպէն օն տէօրթ պուչուգ սէնէտէն պէրու սայըմըշ օլան իշպու Հայիկ քիլիսէսինին սէնէվի վէրկիսի 21-22 պին ղուրուշ օլարագ, վէրտիյի միգտարըն բուհանի վէրկի տէրէճէսի աթի պէյան գըլընըր։

	Ղուրուշ
14½ սէնէնին տախիլի վէրկիսի, չօպան, խօճա մաաշը վէ ղայրի.	310,000
Պու քիլիսէնին ինշասընա իւք տէֆա	81,776
Գօլէճ ինշասընա	70,000
Մէսարիֆաթը սաիրէ	8,715
Մինպէր ինշասընա	1,500
Կէչէն սէնէ մէքթէպ ինշասընա	12,000
Ճէման տէօրթ եիւզ սէքսէն իւչ պին տօգուզ եիւզ սէքսէն տօգուզ ղուրուշ	483,989

Թ. Իշթիյաճ տույգուսու արթմըշ տըր։ Պիլֆարզ, մէքթէպ օտալարըմըզըն էքսէրիսի թամամ էվվէլքի օլմատըղընտան միւնասիպ մէքթէպլէր ինշասընա, տահա էհլիյէթլի խօճալար վէ մէշհուր վաիզլէր թէտարիք էտէպիլմէք իւզրէ տահա մունթազամ վասըթալարա լիւզում հազըգի հիսս օլունմագտա տըր։

Ժ. Պու միւտտէթ զարֆընտա ինայէթ վասըթալարը թէքէմմիւլ էյլէտի։ Պիր չօգ եէնի քիթապ վէ բիսալէլէր թապ ու նէշր օլունմուշ, վէ Իթթիհատըմըզ տախի բէսինտէ իշպու իւզրէ տահա չօգ միսիօնէրլէր թէշրիֆ էյլէմիշ տիր։ Թագավիմի իլահինին էնվաի թէրթիպաթըյլէ պէրապէր շէհրիմիզտէ իւչ տէֆա գօլէրա իլլէթի զուհուր էյլէտի։ Ալէլխուսուս 1875 տէքի գօլէրատա բուհանի հալիմիզ խօշ պիր սուրէթ քէսպ էտէրէք հաֆթալար իլէ տուայա միւտավէմէթ էյլէտիք։

ԺԱ. Մատտի գուվվէթիմիզ արթտը։ Ինճիլ պիր միլլէթին աճվալը բուհանիյէսիյլէ պէրապէր խաթիրահաթը ճիսմանիյէսինի տախի թէէմին զըմանընտա խայր ա թէճրիւպէ միւշահէտէ օլունմուշ տըր։ Ճէմաաթըմըզտան նիչէլէրի սէրվէթ ու սըհհաթա մուզիր օլան լիւզումսըզ եօլլարը թէրքէ, ազիլ վէ էտեպանէ ամէլ ու հարէքէթլէրտէ պուլունտուգլարը իչիւն գուվվէթ ու սէրվէթտէ թէրագգի էյլէտիլէր։

ԺԲ. Բուհանի գուվվէթիմիզ 1876տա Լուսաւորչականլարըլէ պէյնիմիզտէ զուհուրէ կէլէն պէօյիւք միւճատէլէտէ թէճրիպէ օլունուպ սաղլամ պուլունտու։ Ճէմաաթըմըզտան նիչէլէրի էնվաի եօլլար իլէ իմթիհան օլունտուլար իսէ տէ, հագիգաթըն չէհաթէթինտէ սապիթ գատէմ գալտըլար։

ԺԳ. Պու ճիհէթ իլէ մաէթթէէսսիւֆ պէյան էտէրիմ քի, չու սօն պիր գաչ սէնէլէր զարֆընտա ճէմաաթըմըզ պէյնինտէ մէյլուսաթ վէ մէէքիւլաթ ու մէչրուպաթ ճիհէթիյլէ պազը լիւզումսըզ մէսարիֆաթ արթմըշ, վէ չէյթան պու եօլ իլէ Բրիսթիյանլըղըն թէէսիրինի զայիֆլէթմէյէ պազը տէրէճէ մուվաֆֆագ օլմուշ տըր։ Քեա՛շքի պու կիպի կիւնահըն էօնիւ ալընսա։

ԺԴ. Պիր գաչ սէօզ տէ քէնտի թէրճէմէի հալիմէ տաիր սէօյլէյէրէք խիթամ վէրէյիմ։ Ճէնապը Հագգըն մուավէնէթիյլէ

ա. Շու բուպ ասըր սըհհաթ ու աֆիյէթ իւզրէ կէչիրտիմ։

բ. Ֆամիլեամըն ազասը էվվէլա պէշ իքէն, իւք վէ սօն զէվճէմտէն օլարագ շիմտի օն ալթըյա եէթիշմիշ տիր։

գ. Եայընըզ իւք զէվճէմ իլէ, պիրտէ սօնկրաքի զէվճէմտէն օլան էվլատըմըն պիրի վէֆաթ էթմիշ տիր։ Միւթէպագիսի իսէ պու կիւնէտէքին քէմալի սաղլըգ իւզրէ պէրհայաթ հըֆզ օլունմագտա տըրլար։

դ. Էփրատը չօգ օլան պու ֆամիլեանըն մէսարիֆաթը իշիւն,

	Ղուրուշ
Ինկիլթէրատա իւչ վէ Այնթապտա իքի տօսթլարըմտան հէտիյէ	5,620
Քիլիսէմիզ պըրըլմագտան 10½ սէնէտէ մաաշէ	63,000
Միսիօնէրլէրտէն Հայիկ քիլիսէսինէ խանէ	7,200
Պու քիլիսէտէն 14½ սէնէտէ մաաշէ	78,454
Պաշգա ատէմլէր եէտիյէ կէօրտիւրտիւկիւմ իշլէրտէն	97,468½
Համըլաթ օլարագ ալընմըշ վէ խարճ օլունմուշ տուր	251,742½

ե. Իւք զէվճէմ մուգատտէմա հագիգաթա գավմի պիր խասիմ հալինտէ իքէն, մուալլիմլէրին խարիճ իւլ ատէ պիր ինայէթլէ Ինճիլէ տավէթ օլունուպ, պիր միւտտէթ օ նիմէթէ եաշատըգտան սօնկրա 1859 յուլիս 11տէ վէֆաթ էյլէտի։ Պու արատա պիր սէնէ գատար ֆամիլեամը քէնտի խանէսինէ գապուլ, վէ ֆէվգէլատէ պիր մուհապպէթլէ սիյանէթ էյլէմէսինտէն տօլայը Լեւոնեան Գրիգոր աղայա տախիմա միւթէշէքքիր իմ։

զ. Էվլատըմըտան տէօրտիւ Բապպի իլէ աճըլըմըշ, վէ պիրի Ամէրիգատա, պիրի Հօմ մէքթէպինտէ վէ շիմտի իքիսի Այնթապ գօլէճինտէ օգույարագ միւսթագպէլտէ պէյլի մէվգիլէր թութմագա հազըրլանըյօրլար։

է. Միլլէթիմիզտէ պուլունտըղըմ խըզմէթտէ նաֆիլէյէ էմէք չէքմէտիշ իտիյիմէ տաիր Բապպա համտ էտէճէք չօգ սէպէպլէրիմ վար տըր։ Պու 25 սէնէտէն պէրու ալագամըզ գախմ հըֆզ օլունարագ էքսէրիյա վագթըմըզ սէլամէթտէ միւրուր էյլէտի։ Ճէմաաթըմըզըն սայըսը արթարագ, քիլիսէ ազամըզըն ատէտի սաղըզա 170 իքէն, շիմտի 202սի էրքէք վէ 285ի գարը օլարագ ճէման 487յէ եէթիշտի։ Վէ ուսում ճէմաաթըմըզտա, պէյէխաւսուս կէնճլէրտէ թէրագգիյէ պէօյիւք արզու վէ ճէհտ կէօրիւյօրըմ։

Իշպու խուսուսաթըն իֆատէսինտէն սօնկրա, պիթիւն շու միւտտէթտէ պիզէ մուավէնէթ էյլէյէն Պօրտ չիրքէթի վէ անըն արամըզտա պուլունան պիլճիւմլէ միսիօնէրլէրինէ, վէ մինղայրի լեյագաթէն պու ահիլլէրինէ խայրը մուհապպէթ վէ մուավէնէթ էյլէյէն եէրլի պիրատէրլէրիմէ արզը թէշէքքիւրլէ պէրապէր, Ինճիլին թէալիմի զըմնընտա վէրտիյինիզ ճիւմլէ ամէլլէրի Բեանճինի ազամըմըզ Յիսուս Բրիստոսուն եէտիյէ Ահտը ճէտիտին մէզմունը իւզէրինէ վագ, վէ մինթարաֆիլլահ գապուլինէ տուա, վէ պու միւտտէթին ճէմի սէհվիյաթ վէ խաթալարընըն աֆվընը թէմէննի, վէ պունտան պէօյլէ գլեալ զայրէթ վէ մուվաֆֆագիյէթ թէրագգիսինի սէմաի Փէտէրտէն խաթիրճա էտէրիմ, թա քի ճէլալտէն ճէլալէ թէպտիլ էտէրէք, Մէսիհին քէմալինին գամէթի էօլչիւսինէ Բուհըն մուավէնէթիյլէ վարըլ օլալըմ։ Ամին։

ԵՐԷՑ Գ. ԳՐԻԳՈՐ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

Այնթապ

ՓՕԼԻԹԻՔԱ ՀԱՎԱՏԻՍԻ

Ռումի մայիս 19, վէ ալաֆր. մայիս 31, 1881

ԵՈՒՆԱՆԻՍԹԱՆ ՀՈՒՏՈՒՏՈՒ ՄԷՍԷԼԷՍԻՆԷ ՏԱԻՐ ՕԼԱՆ ՄՈՒԳԱՎԷԼԷ

Եունանիսթան հուտուտունուն թասհիհինէ մութէալլիգ օլան մուգավէլէնամէ մայիս 12/24տէ Ինկիլթէրրա սէֆարէթխանէսինտէ ալթը սէֆիրլէր վէ տէօրթ Օսմանլը մուրախխասլարը թարաֆընտան իմզալանմըշ տըր ։

Մուգավէլէ 19 մատտէտէն իպարէթ օլուպ, պիրինճի մատտէտէ հուտուտը ճէտիտէ մուֆասսալէն թարիֆ օլունմուշ տուր։ Իքինճի մատտէ մուճիպինճէ Փունթա իսթիհքեամաթընտան էտէվաթը հարպիյէ գալտըրըլըպ Փունթա Եունանիսթանա թէրք օլունաճագ, քէզալիք Փրէվէզա իսթիհքեամաթընտան էտէվաթը հարպիյէ գալտըրըլաճագ, լաքին Փրէվէզա Թիւրքիյատա գալաճագ։ Արթա քէօրփէզինտէ սէյրի սէֆային սէրպէսթ օլաճագ տըր։ Իւչիւնճիւ մատտէ մուճիպինճէ Եունանիսթանա թէրք օլունան մահալլէր էհալիսինէ հուգուգը քեամիլէի մէտէնիյէ վէ փօլիթիգիյէ վէրիլէճէք, վէ ճան վէ մալ վէ նամուս վէ տին ու աատէթլէրինէ քեամիլէն րիայէթ օլունաճագ ։ Տէօրտիւնճիւ մատտէ մուճիպինճէ էֆրատըն թահթը թէսարրուֆունտա պուլունան էմլաք վէ արազինին վէ ճամի վէ մէտրէսէ վէ մէքթէպլէր իլէ խայրաթը սաիրէնին խասըլաթը մախսուս էմլաքը մէվգուֆէնին սէնէտ վէ հիւճճէթլէրի Եունանիսթան թարաֆընտան թաստիգ օլունաճագ։ Պէշինճի մատտէ մուճիպինճէ Զաթը շահանէ վարիսլէրի եա քէնտիլէրի վէ եախօտ խանէտանը հիւմայունլարը հիսսալընտա թահսիլ օլունան էմլաքը հիւմայունու սալըֆ վէճհ իւզրէ իտարէյի կիպի իտարէ էտէճէք լէր տիր։ Էմլաքը հիւմայունտան ումուրը նաֆիա իչիւն լազըմ օլան արազիյէ պէտէլ թազմինաթը քեամիլէ վէրիլէճէք։

Պագի գալան մէվատտըն մունտէրիճաթը մուխթասարան պէր վէճհի աթի տիր. Ահալիտէն հէչ պիրի էմլաք վէ արազիսինտէն մահրում, եախօտ էմլաքընը ֆիւրուխթ էթմէյէ իճպար էտիլմէյէճէք։ Միւսլիւմանլարըն ումուրը մէզհէպիյէճէ րուհանի րուհանիյէլէրի իլէ օլան մունասէպէթլէրինէ մանի իգտա էտիլմէյէճէք, վէ մէհաքիմի շէրիյէի մահալլիյէ սըրֆ մէվատտը տինիյէտէ իճրայի հիւքիւմէթ էտէճէքլէր տիր։ Էմլաքը միրիյէյէ մութէալլիգ խուսուսաթը վէ պունլարտա պիր իլիշիյի պուլունաճագ էֆրատըն մէնաֆիինէ տաիր օլան մէսէլէլէրի իքի տէվլէթ թարաֆընտան թէսվիյէ էյլէմէք իւզրէ Օսմանլը վէ Եունանի ազատան միւրէքքէպ պիր գօմիսիօն թէշքիլ օլունաճագ, վէ պու գօմիսիօնտա հագգըլընտա իթթիֆագ հասըլ օլամայան մէսէլէլէր տիւվէլի միւթէվասսըթանըն գարարընա արզ օլունաճագ տըր։ Եունանիսթան հիւքիւմէթի քէնտիսինէ թէրք օլունան արազինին վարիտաթընա միւթէնասիպ օլմագ իւզրէ տիւյունը ումումիյէի Օսմանիյէտէն պիր հիսսէ ալաճագ, վէ պու հիսսէ իլէրիտէ Պապը ալի իլէ սուֆէրա պէյնինտէ գարարլաշտըրըլաճագ տըր։ Քեաֆֆէի էհալինին սիլահլարը թօփլանմասըզըն եալընըզ էհալիի իսլամիյէնին սիլահլարը թօփլանմայաճագ։ Թագիպի էշքիյա միւթէալլիգ 1856 սէնէսինտէ Պապը ալի իլէ Եունանիսթան արասընտա ագտ օլունան մուգավէլէնամէ թէճտիտ օլունաճագ։ Եունանիսթանա թէրք օլունան մահալլէր սէքէնէսինտէն Թիւրքիյա թապիյէթինտէ գալմագ իսթէյէնլէրէ իւչ սէնէ զարֆընտա մէմալիքի շահանէյէ նագլի մէքեան էթմէյէ սէլահիյէթ վէրիլէճէք։ Հիճրէթ էթմէք իսթէյէնլէր էմլաք վէ արազիլէրինի սախլամաղա ազատ օլաճագլար։ Իւչ սէնէ զարֆընտա էհալիի Իսլամիյէ խըզմէթի ասքէրիյէ իլէ միւքէլլէֆ օլմայաճագ։

Եունանիսթանա թէրք օլունան արազիտէ հիւքիւմէթի սէնիյէնին մաթլուպաթ օլան վէրկի պագայասընա միւթէալլիգ օլան խուսուսաթ իլէ սէնէի հալիյէ էսնասընտա վէրկիլէրին թահսիլինտէն զուհուր էտէճէք մէսէլէլէրի պալատա մէզքեուր գօմիսիօն հալլ ու թէսվիյէ էյլէյէճէք ։ Ասաքիրի Օսմանիյէ Եունանիսթանա թէրք օլունան արազիյի թային օլունան միւհլէթլէր զարֆընտա թախլիյէ էյլէյէճէք, վէ հիւքիւմէթի սէնիյէ մէզքեուր միւհլէթլէրի միւմքին մէրթէպէ թագլիլ սայ ու ղայրէթ էյլէյէճէք։ Իգթիզայ հալտէ տիւվէլի միւթէվասսըթա թէրքի արազիյէ միւթէալլիգ մուամէլէյի նազարէթ էյլէմէք իւզրէ գօմիսէրլէր թային էտէպիլէճէքլէր։ Հուտուտ մէսէլէսինտէ Եունանիսթան հիւքիւմէթինին կէրէք Սինօտ վէ կէրէք Ատինա ահալիսինին թէսքինի իչիւն ամէլ էտէճէքլէրի ումիտ ամբ… Մուգավէլէնամէ իմզա օլունտուղու թարիխտէն իթիպարէն իքի հաֆթա զարֆընտա թաստիգ վէ միւպատէլէ օլունաճագ տըր ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ

Սօֆիատան ալընան խապէրլէրէ նազարէն Պուլկարիսթան փրէնսի հէյէթի մէպուսան րէիսի ճէնէրալ Էնրէնօթա խազրալը պիր մէքթուպտա Պուլկարիսթանըն հիւսնի իտարէսի իչիւն էյլէմ սայալարը թէտարիքի իգտա էթմիշ տիր ։ Փրէնս Ալէքսանտր եազընլարտա տավէթ էտէճէյի միլլէթ մէճլիսի քէպիրինէ սիթավէքի իշ խուսուսու թէքլիֆ էտէճէկ, վէ մէճլիս խուսուսաթը մէզքեուրէյի գապուլ էթմէյի հալտէ քէնտիսի իսթիֆա էյլէմէյէ գարար վէրմիշ օլտուղունու պէյան էտէյօր ։ Էվվէլա, փրէնս աղալլի եէտի սէնէ իչիւն քէնտինէ իգթիտարը ֆէվգէլատէ վէրիլմէսինի թէքլիֆ էտէյօր, չէօյլէ քի գանուն վէ նիզամ եէրինէ թութթաճագ իրատէլէր խասար էթմէյէ (վէրմէյէ), պիր շուրայի տէվլէթ թէշքիլ, հիւքիւմէթին քէաֆֆէի տէվայիրինի խըլաֆըթ իճրա վէ հիւսնի խարէճի թէէմին էթմէյէ մուգթէտիր օլսուն։ Սանիյէն, փրէնս մէճլիսի մէպուսանի տահա թէճտիտ էթմէյէ մէզունիյէթ, վէ տահա սէնէնին պիր ճաքրի նէսխինէ գալըր ճարի օլմասընը թալէպ էտէյօր ։ Սալիսէն փրէնս էսաս գանուն թատիլ էվվէլ մէճլիսի ալինին վագըթ գանունը խասը թէճտիտ իչիւն պիր մէճլիս թէոփրիք գունէրէ թատիլ էթմէք պէյրիկին քէնտիսինէ խաս իգթիտար թէպլիղ օլունմասըզըն, մէճլիսի պիր գաէ իճթիմայ իճրա թէշքիլ է թէպլիղ էտէճէյի քէնտիսինէ հագգ ու սէլահիյէթ վէրիլմէսինի թալէպ էտէյօր ։

Տէմէք օլուր քի փրէնս եազընլարտա թէճէմմիւ էտէճէք օլան միլլէթ մէճլիսի քէպիրինտէն քէնտինին էլտէ էթմէք իչիւն Պուլկարիսթանըն հիւքիւմէթ մութլագ թանըլմասընը թալէպ էտէճէք տիր ։ Աճէպա Պուլկարիսթանը խարապ էթմէք իչիւն պուլունան մասիպ պօլ էօտ մու տուր ։ Մէսմուամ նազարըն, սէրպէսթիյէթ թարաֆտարանը րուսյալը փրէնսին մէթալիպաթընա գարշը գօմագ իչիւն հազըրլըգ կէօրիւյօրլար իմիշ ,

Րուսիայըն Պուլկարիսթան մասլահաթկիւզարը Մ. Հիթրօվօ պիր գաչ կիւն ագտէմ Սօֆիայա մուվասալէթլէ իթթիֆախլանմըշ վէ փրէնսի թազիմ էյլէմիշ տիր ։ Պու իթթիֆախընամէլէրտէն Րուսիա իմփէրաթօրու Պուլկարիսթանա վէ փրէնսէ օլան հիսսի նազարընը վէ Պուլկարիսթանըն իսլահը հալի իչիւն փրէնսին սայ ու ղայրէթլէրինի թագտիր էթտիկինի պէյան ու թէմին էյլէմիշ տիր ։ Պունտան ճէվապէն փրէնս Ալէքսանտր Րուսիա իմփէրաթօրունուն քէնտի հագգընտա օլան թէվէճճիւհիւնէ թէշէքքիւր պէյան էթմիշ , վէ Պուլկարիսթանըն մուշքիլ պիր պուհրանտա պուլունտուղու չու վագըթտա իմփէրաթօրուն թէվէճճիւհ ու թէսլիթինի գազանմըշ գաթ գաթ արթմըշ օլտուղունու սէօյլէմիշ տիր ։

Փրէնս իլէ Րուսիա մասլահաթկիւզարը Պուլկարիսթանըն պապը գաղըլարընը թէտիգ էթմէք իչիւն Սօֆիատան հարէքէթ էթմիշլէր տիր ։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Ինկիլիզ սէֆիրի Մր. Կօշէնէ կէչէն հաֆթա Զաթը շահանէ թարաֆընտան պիր զիյաֆէթ վէրիլմի, վէ սօնրա Մր. Կօշէն Ինկիլթէրրայա մէթէվէճճիհէն Տէրսաատէթտէն հարէքէթ էյլէմի ։ Մր. Կօշէնին Ինկիլթէրրայա մուվասալէթի ագապինտէ լօրտ Տըֆէրին Տէրսաատէթէ միւթէվէճճիհէն օրատան հարէքէթ էտէճէք տիր ։ Մէմօրիալ Տիփլօմաթիք ղազէթասընըն պէյանընա նազարէն լօրտ Տըֆէրին Տէրսաատէթէ մուվասալէթինտէ նազարը տիգգաթընը ճալըպ շու իքի խուսուսա, եանի ատվէթի ալիյէ իլէ Ինկիլթէրրա արասընտա մունասէպաթըն թէզյիտի, թաքի Օսմանլը մէսէլէսինին թէսվիյէսի, վէ Անատօլուտա մուգիմ Քրիսթիյանլարըն խալաս հալի խուսուսլարընա հասր էտէճէք իմիշ ։

— Ավըթրիա վէլիի ահտը փալէսթինի զիյարէթ էթտիկի էսնատէ հիւքիւմէթի սէնիյէ թարաֆընտան միւշարիւնիլէյհէ կէօսթէրիլէն հիւսնի գապուլ վէ իքրամաթտան տօլայը մէմնունիյէթինի պէյան էթմէք իչիւն Ավըթրիա իմփէրաթօրու Զաթը շահանէյէ Սէնթ Էթիէն նիշանընըն պէօյիւք գօրտօնունու կէօնտէրմիշ տիր ։

— Քէնտի մէմլէքէթլէրինին Եունանիսթանա թէրք օլունմասընա գարշը փրօթէսթօ էթմէք իչիւն Տէրսաատէթէ էփիրօս վէ Թէսալյա Ուլահլարը թարաֆընտան պիր հէյէթի մէպուսէ կէլմիշ տիր։ Պու հէյէթին վազիֆէսի մէմլէքէթլէրինին Ուլահլարըն գօրգաճագ ազայիլէրի էօգ տուր ։

—Պիր գաչ հաֆթա էվվէլ Սէլանիք ճիվարընտա հայտուտլար թարաֆընտան թութուլմըշ օլան Մր. Սութըր նամ պիր Ինկիլիզ Ինկիլթէրրա գօնսօլօսունուն սայ ու ղայրէթի իլէ կէչէն հաֆթա գուրթարըլմըշ տըր։ Ինկիլիզ գօնսօլօսու հայտուտլարըն թալէպ էթտիքլէրի 15,000 լիրայը քեամիլէն վէրմիշ տիր ։ Անճագ 56 օգգա կէլէն Մր. Սութըրը հայտուտլարըն էլինտէն գուրթարմագ իչիւն 98 օգգա ալթուն վէրիլմիշ տիր ։ 1853տէ Իզմիրտէ մագլում պիր Ինկիլիզ հայտուտլար էլինէ տիւշմիւ, վէ միւմայիլէյհի գուրթարմագ իչիւն 400 լիրա, եախօտ իւչ օգգատան էքսիք ալթուն վէրիլտի ։ 1867տէ եինէ Իզմիրտէ մագլում պիր Ինկիլիզ հայտուտլար էլինէ տիւշմիւ, վէ օնու գուրթարմագ իչիւն 1,500 լիրա, եանի 9 ½ օգգա գատար ալթուն վէրիլտի ։ Կէչէն սէնէ Սէլանիք ճիվարընտա միրալայ Սինկ հայտուտլար էլինէ տիւշմիւ, վէ օնու գուրթարմագ իչիւն 12,000 լիրա, եախօտ 77 օգգա ալթուն վէրիլտի ։ Պու վէճհլէ կէօրիւնիւր քի պիր Ինկիլիզ գըյմէթի կիթտիքճէ արթմագտա տըր, վէ շիմտիլիք պիր Ինկիլիզին տէյէրի քէնտի աղըրլըղընըն 1 ¾ գաթը գատար ալթուն տուր ։

Սէլանիքտէն խապէր վէրիլտիյինէ նազարէն Նիգօ նամ շագիրտին պէօյիւյիւ Վօտինա ճիվարընտա էլյասանլը Մաճճուտ աղա նամընտա զէնկին պիր էմլաք սահիպինի տութմուշ օլուպ մումայիլէյհին ազատլըղը վէրմէք իչիւն 6,000 լիրա թալէպ էտէյօր իմիշ ։

ՄԻԻԹԷՆԷՎՎԻԷ

Էրէյլի մատէնլէրինի իշլէթմէք իչիւն պիր Ֆրանսըզ թարաֆընտան աէրմիյան օլունան թէքլիֆ Պապը ալի ճանիպինտէն գապուլ օլունմամըշ տըր ։ — Ֆար տիւ Պօսֆօր ղազէթասը Միթհաթ փաշա ալէյհինտէ չէհատէթ էտէն էշխասըն հագգընտա ալտըղը էլֆաղը նամէճա իրատ էթմիշ օլտուղու իչիւն 15 կիւն մուատթալ գալմըլ օլունմուշ տուր ։ — Եազընլարտա Վօլօ ճիվարընտա ակըզ ու կիրիֆթ օլունան 16 էշգիա կէչէն հաֆթա պուրայա կէթիրիլմիշլէր ։ — Կիրիտ միլլէթ մէճլիսինին օն իքինճի անէվի իճթիմայի պիր գաչ հաֆթա էվվէլ վուգու պուլտու ։ Ֆօթիատէս փաշա պու մունասէպէթլէ պիր նութգ իրատ էտիպ մէճլիսին պու սէնէ իճթիմայի մէսէլէլէր նէտէն իպարէթ օլաճաղընը պէյան էյլէտի ։ — Պիզա սանճաղընտա չիմտիյէ գատար 160,000 օգգա չէքիրկէ թօհումու թօփլանմըշ տըր , վէ Ըշքօտրա փաշա էհալիյի չէքիրկէ թօհումու թօփլամաղա թէշվիգ էթմէք իչիւն պաղըն էհալի իլէ պէրապէր կիթմիշ տիր ։ — Սագըզ ափէթզէտէկեանը իչիւն Լօնտրատա թօփլանըլան խանէ մայիս 12/24է գատար 22,785 Ինկիլիզ լիրասընա պալիղ օլմուշ տուր ։ — Իրլանտատա եէնի ճինայէթլէր վուգու պուլմուշ տուր, վէ Իրլանտա հէյէթի պիրալիյէսի րուէսասընտան պիր գաչ աատէմ ակըզ ու կիրիֆթ օլունմուշլար տըր ։ — Խրումիր աշիրէթինտէն պիր չօգ Արապլար Ֆրանսըզ ճէնէրալը նէզտինէ կիտիպ Ֆրանսայա արզը թէպայիյէթ էթմիշլէր տիր ։ — Ֆրանսատա պիր գատար իւլէմա խումալ էէլէմ եէլ ուռլազմաղա (?) խըմալ էտէն կիզլի պիր Փօլիգա Ֆէրպիք հէյէթի կիւզթ (?) ալէվ ու աթէշ պիր թաղ ալմագտա կէտէն կիզլի տէօրթ Ախզըրլա …

Ափղանիսթան էմիրի, Ազտիւրրահման խան, վէ Հէրաթ վալիսի, Էյուպ խան, թէտարիքաթը ասքէրիյէ հարպիյէ կէօրմէքտէ տիրլէր ։

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Աթինատա հիւքիւմէթէ մուխալիֆ օլան Փըրգաս մէնսուպ ղազէթալար Թիւրքիյա իլէ ագտ օլունան մուգավէլէնամէնին թէտգիգի իչիւն միլլէթ մէճլիսի թէճէմմիւ էտիլմէսինի թալէպ էտէյօրլար ։ Լաքին հիւքիւմէթ միլլէթ մէճլիսինի թէճէմմիւ էթմէյէ գարար վէրմիշ տիր , վէ մուգավէլէնամէնին թաստիգի մէսուլիյէթինի քէնտի իւզէրինէ ալըյօր ։

Եունան գրալը եէնիտէն իւչ նիզամիյէ ալայը թէշքիլինի էմր էթմիշ տիր ։ Պու եէնի թէշքիլ օլունանլար իլէ պէրապէր Եունանիսթան ասաքիրի նիզամիյէսի 37 ալայ օլույօր ։

Մալթէ խազինէսինտէն իխթիլաս օլունան աչէ իչիւն թէտգիգաթը լազըմէ իճրա օլունմուշ, վէ սաիր պիր գաչ մէմուր իլէ միլլէթ մէճլիսի ազասընտան պիրինի թէվգիֆ օլունմուշլար տըր ։ Քիւլլիյէթլիճէ օլարագ սախթէ փօսթա փուլու վէ սախթէ էվրագը սահիհէ թէտավիւլէ չըգարըլմըշ օլտուղու աննաշըլմըշ տըր ։

— Թունուսատա մուգիմ Ֆրանսա սէֆիրի, Մ. Րուսթան, Ֆրանսայա տօսթ օլմայան 17 մէմուրուն աղինի Թունուս ալէյհինտէն թալէպ էթմիշ տիր ։ Մայիս 4/16տա Ֆրանսա ասաքիրի Թունուս ճիվարընտա պիր օրտուկեահ (?) կէչիտ րէսմի իճրա էթմիշլէր, վէ պէյ պու րէսմի կէչիտտէ հազըր պուլունտու ։

Ֆրանսա միլլէթ մէճլիսի Թունուս իլէ ագտ օլունան մուահէտէյի իթթիֆագը արա իլէ գապուլ էյլէմիշ տիր ։

— Փէթրսպուրկտան քէշիտէ օլունան պիր թէլկրաֆա նազարէն Րուսիա իմփէրաթօրու Մօսքովա վալիսինէ չէհրի մէզքիւրտէ իգամէթ էթմէք նիյէթինտէ օլտուղունու պէյան էթմիշ տիր ։

Պու կիւնլէրտէ Փէթրսպուրկտա Նիհիլիսթլէրին պիր կիզլի մաթպաասը թութուլ քէշֆ օլունմուշ, վէ կէրէք Փէթրսպուրկտա կէրէք սաիր մահալլէրտէ սաիր պագը Նիհիլիսթլէր թութուլուպ ակըզ ու կիրիֆթ օլունմուշլար տըր ։

Րուսիա իմփէրաթօրու քէնտիլէրէ վէրիլմիշ օլան արզը ալէտլինի թէէտիյէ էթմէքլիք պօրճ ալթընտա գալան Ֆագիր քէօյլիւլէրէ սուհուլէթ պախշ էթմէք իչիւն եազընլարտա պիր գաչ ֆէրման նէշր էտէճէք իմիշ ։

ՍՕՆ ԽԱՊԷՐԼԷՐ

Եունանիսթան հիւքիւմէթի հուտուտ մէսէլէսինէ տաիր օլան մուգավէլէնամէյի իմզալամագ իչիւն Տէրսաատէթտէ մուգիմ սէֆիրինէ թալիմաթ կէօնտէրմիշ տիր ։

—Եէնի ալայ սաաքիր Լարիսատան Սէլանիկէ կէլմէք իչիւն եօլ ալմըշլար տըր ։

— Իթալիատա Մ. Տէփրէթիս նամզաթըն թահթը րիյասէթինտէ օլարագ պիր հէյէթի վիւքէլա թէշքիլ օլունմուշ տուր ։

— Մ. Կամպէթթա պիր գաչ կիւն էվվէլ քէնտի թօղուռուղու չէհր օլան Գահօր շէհրինտէ պիր նութգ իրատ էտիպ տէմիշ տիր քի , պունտան սօնրա միլլէթին րէյի մունղամըմ օլմագըլըն մունհարէթ էթմէք ղայրի մումքին օլտուղունտան Ֆրանսա օրտուսու պունտան պէօյլէ սախլըտ թագիպ ու թէառուզ էյլէթի (?) խարիճէ թէճավիւզ վէ թէտարուզ ալէթի օլամազ ։

— Մայիս 15/27տէ Իրլանտանըն պիր չէհրինտէ պէօյլէ պիր գարըշըգլըգ վուգու պուլմուշ տուր, վէ սիւվարի ասաքիրի թագրիպէն 12,000 քիշիտէն իպարէթ օլան ճէմմի ղաֆիրի տաղըթմագ իչիւն պիր գաչ տէֆա օնլար իւզէրինէ սիւրիւշ էթմէյէ մէճպուր օլմուշ տուր ։

ՄԱԼԻՅԷ ՎԷ ԹԻՃԱՐԻՅԷ

Մայիս 18/30, 1881

Էսհամը ումումիյէ 18.32 | Րումէլի տէմիր եօլ էսհ. 60.75

ԱՂՃԷ ՖԻԱԹԸ, լիրա Օսմ. 100 ղրշտան

Մէճիտիյէ	108	Փոլ	89.35
Գաիմէ	1040	Նափօլէօն	87.18
Մէթալիք	206.20	Գրիմից	51.25
Պէշլիք	212.30	Լիրա Ինկլ.	109.20
Ալթըլըգ	128.40	Մանէթ գաիմէ	8.96

Ամէրիգան միսիօնէրլէրի շիրքէթի թարաֆընտան
Միւէլլիֆի ղազէթա Ճ. Թ. Կրին

ԻՍԹԱՆՊՕԼ
ՄԱԹՊԱԱՅԻ ԱՐԱՄԵԱՆ
Զագմագճըլար, Եախօպեան խան Նու. 12.